

לקוטי מוהר"ן קמא י"ד - העלאת הכבוד לשורשו (לחנוכה)

תקעו בחדש שופר בקסא וכי (תהלים פ"א):

[א] להמשיך שלום בעולם, צריך להעלות כבוד הקדוש - ברוך - הוא לשורשו, הינו ליראה, כמו שכתוב (דברים כ"ח): "ליראה את השם הנכבד":

[ב] ואי אפשר להעלות את הכבוד אלא על - ידי תורת חסד; "ותורת חסד" אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (סכה מט:): "זהו הלומד תורה על - מנת ללמדה", פי זה עקר כבודו, כמובא בזהר (יתרו טט:): "בשעתא דשאר עכו"ם אתין (אודן לקדשא - בריך - הוא, כדן אסתלק ואתיקר שמא דקדשא - בריך - הוא עלא ותתא, כמו גבי יתרו: בשעתא דאמר יתרו: "עתה ידעתי כי גדול הי' מפל האלהים", כדן אסתלק ואתיקר שמא דקדשא - בריך - הוא. נמצא, זהו כבודו, פשוני - אדם שהם מחוץ לקדשה מקרבין את עצמן לפניו מהקדשה הן גרים שמגירין, הן בעלי תשובה, שגם הם היו מבחוץ וקשרבין ומכניסים אותם לפניו, זהו כבודו:

ועכשו הכבוד בגלות, פי עקר הכבוד אצל העכו"ם, ואנחנו בני - ישראל שפלים ונבזים. ולעתיד לבוא, שיתגלה כבודו מבין החשך, כמו שכתוב (ישעיהו מ): "ונגלה כבוד היי' וכי, פי "אז יטו כלם לעבדו שכם אחד" (א), "אז יאמרו בגוים לכו ונלכה באור היי' (שם ב). וכבוד נקרא אור, כמו שכתוב (יחזקאל מ"ג): "והארץ האירה מכבודו":

[ג] ואי אפשר לקרב את הגרים עם בעלי התשובה, אלא על - ידי תורה, כמו שכתוב (משלי ה): "פוצו מעינותיך חוצה", שצריך להשקות אותם שהם מבחוץ, להודיע להם הדרך ולכו בה. וזה שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (אבות ו): "אין כבוד אלא תורה":

[ד] וזהו (ירמיה ט"ו): "אם תוציא יקר מזולל", ואמרו חכמינו, זכרונם לברכה (בבא מציעא פה:): "אלו שמקרבין בני - אדם לעבודת השם יתברך; פי זהו נקרא "מוציא יקר", הינו כבוד, "מזולל" מזילותא דגלותא. וזה (תהלים קי"ג): "כס על כל גוים היי'", הינו כשהעכו"ם מודין ומשבחין לה, אזי "על השמים כבודו", אזי נתעלה הכבוד מהחשך:

ואי אפשר לבוא להתעוררות התשובה הן לרשעי ישראל, הן לגרים אלא על - ידי התורה שמאירין להם אל מקום שהם שם, כמו שכתוב: "פוצו וכי חוצה" יחוצה דיקא; פי התורה הם ששים רבוא אותיות, כנגד ששים רבוא נשמות, ויש לכל הנשמות שרש למעלה במחשבה דקדשא - בריך - הוא, פי ישראל עלו במחשבה תחלה (בראשית רבה א). ועל - ידי זוג הנשמות נבראים נשמות גרים (ב), וכשנתעוררים הנשמות על - ידי אותיות התורה שהוציא מפיו ומתנוצצים זה לזה זה בחינת זוג, שזה מקבל הארה מזה; ועל - ידי הזוג של התנוצצות הנשמות שבמחשבה נבראים נשמות גרים. גם הפושעי - ישראל, כל זמן ששם ישראל נקרא עליו (כי נקרא יפושעי - ישראל, נמצא ששם ישראל נקרא על - כל - פנים עליו עדן, מאחר שנקרא יפושעי ישראל), אף - על - פי שחטא, ישראל הוא (סנהדרין מד), יש לו אחיזה ושרש במחשבה עליונה, ועל - ידי ההתנוצצות התנוצץ גם שרש נשמתו בין שאר השרשים, ומגיע הארה לזה הפושעי - ישראל משרש נשמתו, ועל - ידי הארה הזאת חוזר בתשובה:

[ד] וזה שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (נדרים פא:): "מפני מה תלמידי - חכמים אין בניהם תלמידי - חכמים? מפני שלא ברכו בתורה תחלה שצריך כל אדם, ובפרט תלמיד - חכם, לברך ולהאיר בלמוד תורתו בשרש הנשמות, הינו במחשבה תחלה, פי שם שרשנו. נמצא, כשמביא הארה ובכחה לתוך תחלת המחשבה, ועל - ידו מתנוצצין ומתברכין הנשמות, נמצא כשממשיך נשמה לבנו, בנדאי הוא ממשיך נשמה בהיכה ונכה, ועל - ידי - זה גם בנו יהיה תלמיד - חכם;:

אבל כשאין מאיר ומברך את התחלה על - ידי למודו, אז כשממשיך נשמה לבנו, הנשמה היא בבחינת נשיר - השירים (ה): "אני ישנה", ואינה מאירה מפני זה לא יהיה בנו תלמיד - חכם, וזה מפני שלא ברכו בתורה תחלה, הינו שרש הנשמות, בבחינת ישראל עלה במחשבה תחלה:

[ה] ואין אדם זוכה לתורה, אלא על - ידי שפלות, כמו שאמרו חז"ל (ערובין נד): "וממדבר מתנה", שישבר גאותו מארבע בחינות שפלות. פי צריך האדם להקטין את עצמו לפני גדולים ממנו, ולפני בני - אדם כערכו, ולפני קטנים ממנו, ולפעמים, שהוא בעצמו קטן שבקטנים וצריך להקטין את עצמו כנגד מדרגת עצמו, וידמה בעיניו שהוא למטה ממדרגתו, בבחינת (שמות ט"ז): "שבו איש תחתיו":

[ו] וזה פרוש: תקעו לשון שלום, כמו שכתוב (ישעיהו כב):

"ותקעתי יתד במקום נאמן". בחדש שופר בהתפארות חדש, הינו התעלות כבודו על - ידי התקרבות הגרים או בעלי תשובה. בקסא זה בחינת יראה, שהוא שרש הכבוד; וכסא לשון התפסא, שזה בחינת: דבר המסור ללב, נאמר בו ויראת מאלקיך, שזה הדבר מקשה מעין כל:

ליום זה בחינת שלום בית, פי יום הוא בחינת אור, כמו שכתוב (בראשית א): "ויקרא אלקים לאור יום", ואור הוא שלום בית, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (שבת כג:): "ער - שבת קודם לקדוש היום, פי שלום בית קודם. חגנו זה בחינת תפלה, עבודה, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (פסחים קיח:):

"למה נסמכה פרשת עכו"ם למועדים? לומר, כל המבזה את המועדות, כאלו עובד עבודת אלילים. נמצא שמירת המועד זה בחינת עבודה תמה, ואין עבודה אלא תפלה" (ה), ועל - ידי תפלה יבוא לשלום הכללי בני"ל:

נמצא מי שרוצה להמשיך שלום הכללי, צריך להעלות הכבוד לשורשו, הינו ליראה, ועל - ידי היראה הוא זוכה לשלום בית, ועל - ידי שלום - בית הוא זוכה לתפלה, ועל - ידי תפלה הוא זוכה לשלום הכללי:

[יב] וְזֶה בְּחִינַת מִצּוֹת נֹר - חֲנֻכָּה, שְׂמִצּוֹתָהּ לְהַדְלִיק סָמוּךְ לְפֶתַח הַבַּיִת (ז). כִּי הַדְּלָקַת הַנֹּר הוּא בְּחִינַת הָאֵרֶת הַכְּבוֹד, בְּחִינַת "וְהָאֵרֶץ הָאִירָהּ מִכְבוֹדוֹ", כַּנִּל, וְעַל כֵּן מִצּוֹתָהּ לְהַדְלִיק סָמוּךְ לְפֶתַח הַבַּיִת דָּא פִּתְחָא עֲלָאָה, בְּחִינַת יִרְאָה (ח), הֵינּוּ לְהַחְזִיר הַכְּבוֹד לְשֵׁרְשׁוֹ, דְּהֵינּוּ לִירְאָה כַּנִּל. וְאִימְתִי עוֹלָה הַכְּבוֹד? כְּשֶׁמְחִזְרִין בְּנֵי - אָדָם בְּתִשׁוּבָה וְעוֹשִׂין בְּעַלְי - תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, שְׂזָה עֵקֶר כְּבוֹדוֹ כַּנִּל. וְזֶהוּ שְׂזָמֵן הַדְּלָקַת נֹר - חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא הָאֵרֶת הַכְּבוֹד, הוּא יִמְשַׁעַת יְצִיאַת הַכּוֹכְבִים, עַד שֶׁתְּכַלֶּה רֶגֶל מִן הַשּׁוּקִי (שְׁבַת כֹּא: וּבְשִׁלְחוֹן - עֲרוֹךְ סִימָן תִּרְע"ב). יְצִיאַת הַכּוֹכְבִים בְּחִינַת (דְּנִיָּאל יב):

"מִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים", דְּהֵינּוּ שֶׁהֵם מִצְדִּיקֵי הַרְבִּים, וְעוֹשִׂין בְּעַלְי - תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, שְׂעַל... יְדִי - זֶה מְאִיר הַכְּבוֹד וְחוֹזֵר לְשֵׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא הִירְאָה כַּנִּל, וְעַל - יְדִי - זֶה זּוֹכֵין לְשֵׁלוֹם, וְנִתְבַטַּל הַמַּחְלָקַת כַּנִּל. וְזֶהוּ: יְעַד שֶׁתְּכַלֶּה רֶגֶל מִן הַשּׁוּקִי (הַשּׁוּקִי הוּא מְקוּמוֹת הַחִיצוֹנִים); 'רֶגֶל' זֶה בְּחִינַת "נִרְגָן מִפְּרִיד אֱלוֹף" הַנִּיל, דְּהֵינּוּ בְּעַלְי לְשׁוֹן הִרְעָה וּמַחְלָקַת, הַחֹלְכִים וּמְרַגְלִים וּמְדַבְּרִים רַכִּילוֹת וְלְשׁוֹן הִרְעָה וְעוֹשִׂין מְרִיבָה וּמַחְלָקַת בֵּין אָדָם לְחֵבֵרָו וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, בְּחִינַת (תְּהִלִּים ט"ו): "לֹא רֶגֶל עַל לְשׁוֹנוֹ". וְזֶהוּ שְׂצָרִיכִין לְהֵאִיר וּלְהַדְלִיק נֹר - חֲנֻכָּה סָמוּךְ לְפֶתַח, דְּהֵינּוּ לְהֵאִיר הַכְּבוֹד וּלְהַחְזִירוֹ לְשֵׁרֶשׁ הִירְאָה כַּנִּל, עַד שֶׁיִּזְכָּה לְשֵׁלוֹם וַיִּבְטַל וַיִּכְלֶה הַנִּרְגָן מִפְּרִיד אֱלוֹף. וְזֶהוּ:

יְעַד שֶׁתְּכַלֶּה רֶגֶל מִן הַשּׁוּקִי שֶׁיִּתְבַטַּל בְּעַלְי לְשׁוֹן הִרְעָה וּרְכִילוֹת אֲשֶׁר רֶגֶל עַל לְשׁוֹנִים, וַיִּתְרַבֶּה הַשְּׁלוֹם בְּעוֹלָם:

וְעַל - יְדִי הַשְּׁלוֹם זּוֹכֵין לְתַפְלָה, וְעַל - יְדִי - זֶה זּוֹכֵין לְשֵׁלוֹם חַכְלָלִי, שְׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְנֶאֱזִי כְּשׁוֹכֵין לְשֵׁלוֹם הַכְּלָלִי, אֲזִי יִתְבַטַּל כָּל הַמַּשָּׂא וּמִתָּן מִן הָעוֹלָם, כִּי כָּל הַמַּשָּׂא וּמִתָּן שֶׁבְּעוֹלָם הוּא מְהַעֲדֵר הַשְּׁלוֹם, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיְהִיָּה רְצוֹן הַמּוֹכֵר וְהַקּוֹנֶה שְׁנֵה, כִּי זֶה רוֹצֵה לְמַכּוֹר וְזֶה רוֹצֵה לְקַנּוֹת; וְאִם הִיָּה רְצוֹנִים שְׁנֵה לֹא הִיָּה אֶפְשָׁר שֶׁיְהִיָּה נַעֲשֶׂה שׁוֹם מַשָּׂא וּמִתָּן:

נִמְצָא, שֶׁכָּל הַמַּשָּׂא וּמִתָּן וְהַסְחָרוֹת הוּא רַק עַל - יְדִי בְּחִינַת מַחְלָקַת, שְׂאִין שְׁלוֹם בֵּין הַרְצוֹנוֹת. וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית י"ג):

"וַיְהִי רִיב בֵּין רְעֵי מִקְנֵה אַבְרָם וּבֵין רְעֵי מִקְנֵה לוֹט, וַהֲכַנְעֲנִי אִזּוֹ בְּאֶרֶץ"; 'כַּנְעֲנִי' זֶה בְּחִינַת סוֹחֵר, כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַשִׁי עַל פְּסוּק (הוֹשַׁע י"ב): "כַּנְעֲנִי בְּיָדוֹ" וְכוּ', הֵינּוּ עַל - יְדִי בְּחִינַת רִיב וּמַחְלָקַת, בְּחִינַת "וַיְהִי רִיב" וְכוּ', עַל - יְדִי - זֶה:

"וַהֲכַנְעֲנִי אִזּוֹ בְּאֶרֶץ", עַל - יְדִי - זֶה יֵשׁ סוֹחֵרִים וּמַשָּׂא וּמִתָּן בְּעוֹלָם; אֲבָל, לְעֵתִיד לְבוֹא, שֶׁיְהִיָּה הַשְּׁלוֹם הַמִּפְלָא בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וְגַר זָאֵב עִם כְּבֶשֶׂת וְגַמְרֵם עִם גְּדִי", אֲזִי יִתְבַטַּל הַמַּשָּׂא וּמִתָּן, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (זְכַרְיָה י"ד): "וְלֹא יְהִיָּה כַּנְעֲנִי עוֹד" כַּנִּל. וְזֶהוּ גַם כֵּן בְּחִינַת יְעַד שֶׁתְּכַלֶּה רֶגֶל מִן הַשּׁוּקִי, הֵינּוּ שְׂמִצּוֹתָהּ לְהַדְלִיק נֹר - חֲנֻכָּה עַד שֶׁתְּכַלֶּה רֶגֶל מִן הַשּׁוּקִי, הֵינּוּ בְּחִינַת שְׁלוֹם, שְׂנַעֲשֶׂה עַל - יְדִי הַחֲזֹרַת הַכְּבוֹד כַּנִּל, עַד שֶׁיִּתְבַטַּל כָּל הַמַּשָּׂא וּמִתָּן כַּנִּל. וְזֶהוּ: יְעַד שֶׁתְּכַלֶּה רֶגֶל מִן הַשּׁוּקִי שֶׁלֹּא יִשָּׂאֵר שׁוֹם רֶגֶל בְּשׁוּקִי, כִּי יִתְבַטַּל כָּל הַמַּשָּׂא - וּמִתָּן עַל - יְדִי הַשְּׁלוֹם כַּנִּל:

[יג] (שִׁינְךָ לְעִיל) **לְפִי הַכְּבוֹד שֶׁמְכַבֵּד יִרְאֵי - הַשֵּׁם, כֵּן עָלָה הַכְּבוֹד לְשֵׁרְשׁוֹ.** כִּי כָּל זְמַן שֶׁהַכְּבוֹד הוּא בְּגִלוֹת כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַתוֹ, כֵּן הוּא מְזוֹלָזֵל בְּיִרְאֵי - הַשֵּׁם, וְכָל אֶחָד לְפִי תְקוּנוֹ אֶת הַכְּבוֹד, כֵּן הוּא מְכַבֵּד יִרְאֵי - הַשֵּׁם וְכוּ'. וְעַל - יְדִי זֶה, הֵינּוּ עַל - יְדִי הַכְּבוֹד שֶׁמְכַבֵּד יִרְאֵי - הַשֵּׁם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֲזֹרַת הַכְּבוֹד לְשֵׁרְשׁוֹ, דְּהֵינּוּ לִירְאָה, עַל - יְדִי - זֶה זּוֹכֵין לְשֵׁלוֹם, כְּמִבְּאֵר לְעִיל הֵיטֵב. וְזֶהוּ שְׂאֲמָרוֹ רַבּוֹתֵינוּ, זְכָרוֹנֵם לְבָרְכָה (שְׁבַת קִיט): 'הַמְבַּזֶּה תַּלְמִיד - חָכֵם, אֵין רְפוּאָה לְמַכְתּוֹ, כִּי הַמְבַּזֶּה תַּלְמִיד - חָכֵם וּמְזוֹלָזֵל יִרְאֵי - הַשֵּׁם, נִמְצָא שְׂפּוּגִים בְּכָבוֹד, וְאֵינוֹ מְחִזְרִיו לְשֵׁרֶשׁ הִירְאָה, וְנֶאֱזִי אֵין זּוֹכֵה לְשֵׁלוֹם, וְעַל כֵּן אֵין רְפוּאָה לְמַכְתּוֹ, כִּי כָּל הַחּוֹלְאֵת בְּאֵין עַל - יְדִי בְּחִינַת מַחְלָקַת, כִּי כָּל הַחּוֹלְאֵת הֵם בְּחִינַת מַחְלָקַת, שְׂאִין שְׁלוֹם בְּעַצְמֵינוּ, וְהִיסוּדוֹת מִתְגַּבְּרִין זֶה עַל זֶה וְאֵין מִתְנַהֲגִים בְּשֵׁלוֹם, בְּמִזְגַּת הַשְּׁנֵה, וְעַל - יְדִי - זֶה בֹּא חוֹלְאֵת כַּיְדוּעַ. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְבַּזֶּה תַּלְמִיד - חָכֵם וּפּוּגֵם בְּשֵׁלוֹם, עַל כֵּן אֵין רְפוּאָה לְמַכְתּוֹ כַּנִּל, כִּי עֵקֶר הַרְפוּאָה עַל - יְדִי הַשְּׁלוֹם כַּנִּל, בְּבְחִינַת: "שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וּלְקָרוֹב אֲמַר ה' וּרְפָאתֵינוּ" (יִשְׁעִיָּהוּ נ"ז):

גַּם בְּעַת אֲמִירַת הַתּוֹרָה הַנִּיל הַזְּכִיר רַבְּנוּ, זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה, מְאֵמֵר רַבּוֹתֵינוּ, זְכָרוֹנֵם לְבָרְכָה: 'אֵין מְסַפִּידִין בְּחֲנֻכָּה' (שְׁבַת כֹּא: וּבְשִׁלְחוֹן - עֲרוֹךְ סִימָן תִּרְע"ט), וְאֵינוֹ זּוֹכֵר מֵה שֶׁפָּרַשׁ בּוֹ. (וְהִנְרָאָה לְעִנּוּת דְּעֵתִי,

כִּי הַחֲסִפָּד הוּא בְּשִׁבִיל לְתַקּוֹן הַסְתַּלְקוֹת הַכְּבוֹד, שְׂנַפְגִּים עַל - יְדִי הַסְתַּלְקוֹת הַצְדִּיק הִזָּה, שֶׁהִיָּה מְצַדִּיק אֶת הַרְבִּים, שְׂעַל - יְדִי - זֶה עֵקֶר הָאֵרֶת הַכְּבוֹד כַּנִּל, וְכְמוֹ שְׂאֲמָרוֹ רַבּוֹתֵינוּ, זְכָרוֹנֵם לְבָרְכָה: 'הַסְפָּדָא יִקְרָא דְחַיִּי אוֹ יִקְרָא דְשִׁכְבֵּי' (סְנֵהֲדָרִין מו:). וְעַל כֵּן בְּחֲנֻכָּה אֵין מְסַפִּידִין בּוֹ, כִּי אִזּוֹ מְאִיר הַכְּבוֹד עַל - יְדִי נֹר - חֲנֻכָּה כַּנִּל):

לְעִיל. וְזֶהוּ: וְלִפְנֵי כְבוֹד עֲנָה (מְשַׁלִּי טו), כִּי עַל - יְדִי עֲנָה זּוֹכֵין לְכָבוֹד, כְּמִבְּאֵר לְעִיל, שֶׁעֵקֶר הַתְּעַלּוֹת הַכְּבוֹד הוּא עַל - יְדִי גֵרִים וּבְעַלְי - תְּשׁוּבָה שְׂעוֹשִׂין, וְזֶה זּוֹכֵין עַל - יְדִי תּוֹרַת חֶסֶד וְכוּ'; וְלְתוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת, כִּי אִם עַל - יְדִי עֲנָה וְכוּ', כְּמִבְּאֵר לְעִיל. נִמְצָא שְׂאִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְכָבוֹד דְּקִדְשָׁה, כִּי אִם עַל - יְדִי עֲנָה, וְזֶהוּ: "וְלִפְנֵי כְבוֹד עֲנָה" כַּנִּל:

יְסוּד הָעֲנָנִים מְשַׁעֵה דְבָרִים: לְהַחְזִיר כְּבוֹד לִירְאָה, וְיִרְאָה אֶל הַלֵּב, וְשֵׁלוֹם הַכְּלָלִי, וְשֵׁלוֹם הַפְּרָטִי. לְהַחְזִיר בְּנֵי - אָדָם בְּתִשׁוּבָה, שְׂזָה בְּחִינַת אִם תּוֹצִיא יִקְרָ מְאוֹלָל כַּנִּל, הוּא תְקוּן קָרִי אֲתָנוּ דְדִין כְּאֲתָנוּ דְדִין:

מקורות לעיון והרחבה

מקור מס' 1: צוואת הריב"ש עמ' רכ"ט

אלא כך יש להתנהג בהסתכלות אם הסתכל בפתע פתאום על אשה יפה יחשוב במחשבתו מנין לה זה היופי הלא אם היתה מתה לא היה לה עוד זה הפנים אם כן מנין לה זה ע"כ זה בא מכח אלהי המתפשט בה הוא נתן לה כח היופי והאדמימות נמצא שורש יופי הוא כח אלהי, ול"ל למשוך אחר החלק טוב לי להתדבק בשרשא ועקרא דכל עלמין ששם כל היופיים וכן מה שמסתכל בשאר גשמיות כגון בכלי יחשוב מנין בא לכלי זה הנוי והצורה ע"כ החומר הוא הפסולת והנוי והצורה היא הרוחני והחיוני מזה הכלי והוא ג"כ חלק אלהי ממעל וכן כשאוכל יחשוב שהטעם והמתיקות של דבר המאכל ההיא בא מכח חיוני והמתיקות של מעלה שהוא חיותו, ובדומם יש גם כן חיות שאנו רואים שיש לדומם ההוא קיום ועמידה נמצא שיש בכ"מ חיות אלהי ממעל ואם תסתכל כך נמצא מסתכל במחשבה ואין ההסתכלות שלו אלא הסתכלות בעבור אי"ס ב"ה...